

Online Adres <http://www.hemarge.org.tr/>
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Derneği-HEMAR-G
yayın organıdır

ISSN:1307- 9557 (Basılı), ISSN: 1307- 9549 (Online)
Hemşirelikte Araştırma Geliştirme Dergisi 2017; 19(1): 38-47

Hemşirelikte
Araştırma
Geliştirme
Dergisi

Bir Grup Hemşirelik Öğrencisinin Mesleğe Yönelik İmaj Algısı*

Professional Image Perception of a Group of Nursing Students

Zeynep KIZILCIK-ÖZKAN^{a1}, Seher ÜNVER^b, İlker Murat AVCIBAŞI^a, Remziye SEMERCİ^a, Ümmü YILDIZ-FINDIK^c

^a Arş. Gör., Blm. Uzm., Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Balkan Yerleşkesi- EDİRNE

^b Yard. Doç. Dr., Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Balkan Yerleşkesi- EDİRNE

^c Prof. Dr., Trakya Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, Balkan Yerleşkesi- EDİRNE

Özgün Araştırma

Öz

Amaç: Mesleğin ayrılmaz bir parçası olan imaj görünen ve gözlenebilen tüm ifade ve izlenimlerin, karşı tarafta oluşturduğu algılanma biçimi olarak ifade edilmektedir. Bu tanımlayıcı çalışmanın amacı; hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik imaj algılarını belirlemektir.

Gereç ve Yöntemler: Bu çalışma Mart 2016 tarihinde sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan gönüllü öğrencilerin (n=360, %63,1) katılımı ile gerçekleştirildi. Verilerin toplanmasında "Öğrenci Tanıtım Formu" ve "Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj" ölçeği kullanıldı. Veriler SPSS 20.0 paket programında analiz edildi.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin %87,8'inin kadın olduğu ve yaş ortalamasının 20,63±1,58 (18-29) yıl olduğu saptandı. Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği puan ortalamasının 142,2±10,4 olduğu saptandı. Ölçeğin alt ölçek boyutları incelendiğinde; mesleki nitelik alt boyutundan 45,40±4,73, çalışma koşulları alt boyutundan 31,09±3,64, cinsiyet alt boyutundan 27,73±4,39, eğitim alt boyutundan 19,14±2,86, statü alt boyutundan 13,36±5,40 ve dış görünüm alt boyutundan 11,46±3,97 puan aldıkları belirlendi. Alt ölçek boyutları ile yaş, sınıf ve sağlık meslek lisesi mezunu olma durumu değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmadı (p>0,05).

¹E-mail adres: zeynepkizilcik26@hotmail.com

*Bu araştırma; 16-18 Kasım 2016 (İspanya)'da XX International Nursing Research Congress'nde sanal bildiri olarak sunulmuştur.

Geliş Tarihi: 22 Eylül 2016 / Kabul Tarihi: 29 Ağustos 2017

Sonuç: Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik orta düzeyde imaj algısına sahip oldukları saptandı. Hemşirelik imajını geliştirebilmek adına öğrencilerin mesleğe bakış açıları değerlendirilmeli ve mesleki imajın önemi hakkında farkındalıklarının artırılması sağlanmalıdır. Öğrenci hemşirelerin meslekte profesyonel davranmalarını ve sürekli eğitim ile mesleki donanımlarını artırmalarını önermekteyiz.

Anahtar sözcükler: Hemşirelik, Mesleki imaj, Öğrenci

Abstract

Objective: Image, an integral part of profession, is defined as perception that is expression and impression of all visible and observable on someone. The aim of this descriptive study was to determine nursing students' perception towards professional image.

Materials and Methods: The study was carried out in March 2016 with 360 voluntary nursing students at a Faculty of Health Sciences (n=360, 63.1%). Data was collected by "Student Identification Form" and "Scale for the Image of Nursing Profession". The data were analyzed using SPSS version 20.0.

Results: Mean age of nursing students was 20.63±1.58 (min:18-max:29) years and 87.7% were female. The students' total score of "Scale for the Image of Nursing Profession" was 142.20±10.48. When the subscales of the scale were examined, it was found that; "Professional Qualifications" was 45.40±4.73 points, "Working Conditions" was 31.09±3.64 point, "Sex" was 27.73±4.39 points, "Education" was 19.14±2.86 points, "Professional Status" was 13.36±5.40 points and "External Appearance" was 11.46±3.97 points. No significant differences were found between the subscales of the scale and age, class and situation of graduation from Vocational High School (p>0.05).

Conclusion: It was determined that nursing students had "moderate" perception of image towards nursing profession. In order to improve nursing image, nursing students' perceptions towards profession should be evaluated and the students' awareness about the importance of professional image should be increased. We suggest that nursing students should act professionally in their profession and increase their professional skills through continuous training.

Keywords: Nursing, Professional image, Student

Giriş

Mesleğin ayrılmaz bir parçası olan imaj görünen ve gözlenebilen tüm ifade ve izlenimlerin, karşı tarafta oluşturduğu algılanma biçimi olarak ifade edilmektedir.¹ Buna göre hemşirelik imajı, bireylerin hemşirelik mesleğine ilişkin görüş ve tutumların birleşmesiyle oluşmaktadır.² Bu imaj; hemşirelerin iş memnuniyeti ve mesleki etkinlikleri üzerinde etkili bir faktör olmanın^{3,4,5} yanı sıra öğrencilerin mesleki seçiminde de baskın rol oynamaktadır.² Özellikle de toplumun hemşireliği kadın mesleği olarak algılaması öğrencilerin bu mesleği seçmelerinde olumsuz etki oluşturmaktadır.⁴ Hemşirelik öğrencileri üzerinde yapılan çalışmalarda, hemşirelik imajının toplumun mesleğe bakış açısından etkilendiği görülmektedir.^{2,6-11} Literatürde hemşirelik öğrencilerini ele alan ve hemşireliğin toplumda olumlu bir imaja sahip olduğunu gösteren çalışmalar¹²⁻¹⁴ olduğu gibi olumsuz bir imaja sahip olduğunu da bildiren^{10,15} çalışmalar da mevcuttur. Hemşirelik 1.sınıf öğrencilerinin katılımıyla gerçekleştirilen bir çalışmada öğrencilerin %19.6'sının hekimlerin hemşireleri kendilerinin sağ kolu olarak gördükleri⁴, benzer bir çalışmada da öğrencilerin %66,3'ünün hemşireliğin hekim yardımcısı olduğu fikrine katıldığı¹⁶ belirlenmiştir. Tan ve ark.'nın¹⁷ çalışmasında katılımcıların %50'sinin hemşireyi enjeksiyon uygulayan ve kan basıncı ölçen kişi olarak tanımladıkları saptanmıştır.

Toplumdaki kadınların hemşirelik hizmetini bayanlardan almak istemeleri,¹⁸ tıp eğitim süresinin hemşirelik lisans eğitim süresi ile kıyaslanması hemşirelik meslek imajını olumsuz etkileyen etkenler arasında yer almaktadır. ¹⁸ Çalışma sonuçları geçmişten günümüze gelen hemşirelik mesleği ile ilgili mesleki statü, eğitim seviyesindeki farklılıklar gibi sorunların toplumdaki hemşirelik algısı ile gerçek hemşirelik kavramı arasında farklar olduğunu ortaya koymaktadır.^{19,20} Gerçek anlamda ise hemşirelik bireye bilimsel bilgiler ışığında bütüncül yaklaşımla bakım sunarak yaşam kalitesini ve sağlığı yükseltmeyi hedef edinmiş profesyonel bir meslek olarak tanımlanmaktadır.²¹⁻²³ Hemşirelikte olumlu bir imaja sahip olmak; hemşirelerin iş memnuniyetini artırmada, mesleki başarılarını ve etkinliklerini ortaya koymada önem taşımaktadır.^{3,4,5} Hemşirelik mesleğinin geliştirilmesi için mesleği seven ve sahiplenen, mesleki bakım uygulamalarında kalifiye ve sorumluluk sahibi meslek üyelerine gereksinim vardır. Bu gereksinim ise hemşire adayları olan lisans öğrencileri ile karşılanacaktır.²⁴ Dolayısıyla hemşirelik öğrencilerinin mesleki imaj algılarını ortaya koyan çalışmalara ihtiyaç duyulmaktadır. Bu çalışma, hemşirelik öğrencilerinin mesleğe yönelik imaj algılarını değerlendirmek amacı ile yapıldı.

Araştırma soruları

- Hemşirelik öğrencilerin mesleğe yönelik imaj algı düzeyleri nedir?
- Hemşirelik öğrencilerinin bazı sosyo-demografik özellikleri (yaş, cinsiyet vb.) ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği (HMYİÖ) alt boyut puan ortalamaları arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Gereç ve Yöntemler

Araştırmanın türü

Bu çalışma tanımlayıcı tipte planlandı ve uygulandı.

Araştırmanın Evren ve Örnekleme

Bu çalışma 02.05.2016-31.05.2016 tarihleri arasında bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesi hemşirelik bölümünde okuyan gönüllü öğrencilerin (N=360, %63,1) katılımıyla gerçekleştirildi. Çalışmaya tüm sınıflar dahil edildi. Çalışmaya dahil edilme kriterleri hemşirelik öğrencisi olmak ve çalışmaya katılmaya gönüllü olmak olarak belirlendi.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında 4 adet sorudan (yaş, cinsiyet, sınıf ve yakınları arasında hemşire olarak çalışan bireyi sorgulayan) oluşan "Öğrenci Tanıtım Formu" ile hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısını değerlendiren ve 42 ifadeden oluşan "Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj" ölçeği kullanıldı. Dost ve ark.'nın²⁵ hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısını değerlendirmek amacı ile geliştirdiği ölçeğin kullanımı için gerekli izin mail yoluyla alınmıştır. Ölçek mesleki nitelik (11 madde), çalışma koşulları (10 madde), cinsiyet (8 madde), eğitim (5 madde), mesleki statü (5 madde) ve dış görünüm (3 madde) olmak üzere 6 alt boyuttan oluşmaktadır. 5'li likert tipte olan ölçekte "kesinlikle katılıyorum" ifadesine 5, "kesinlikle katılmıyorum" ifadesine 1 puan verilmiştir. Ölçeğin değerlendirilmesinde 8, 14, 15, 17, 18, 20, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 28, 29 ve 31 numaralı ifadeler negatif yönde puanlanmaktadır. Ölçekten alınan puan 42-210 arasında değişmekte olup toplam puan 42-75 ise çok zayıf, 76-109 ise zayıf, 110-143 ise orta, 144-177 ise iyi ve 178-210 ise çok iyi imaj algısının olduğunu ifade etmektedir. Ölçeğin geçerlilik ve güvenilirliğinin yüksek, hemşirelik imajına karşı tutumu belirlemede yeterli olduğu bildirilmiştir.²⁵ Ölçekten alınan puan artıka imaj algısı olumlu olmaktadır.²⁶

Verilerin Toplanması

Veri toplama işlemi zorunlu derslerden hemen önce öğrenci dersliklerinde gerçekleştirildi. Veri toplama işlemi öncesi öğrenciler araştırma amacı hakkında araştırmacılar tarafından bilgilendirildi. Çalışmaya katılmaya gönüllü olan öğrenciler belirlendikten sonra, veri toplama formları, öğrencilere araştırmacılar tarafından dağıtıldı. Öğrencilerden veri toplama formlarında yer alan sorulara 15 dakikalık süre zarfında yanıt vermeleri istendi. Öğrencilere bu bilgilerin yalnızca bilimsel amaçla kullanılacağı belirtildi.

Verilerin Değerlendirilmesi

Veriler SPSS 20.0 paket programı kullanılarak analiz edildi. Veriler frekans, yüzde, ortalama ve standart sapma olarak ifade edildi.. Verilerin normal dağılıma uygunluğu Kolmogorov- Smirnov testi ile belirlendi. Normal dağılım gösteren verilerde bağımsız örneklem *t* test, normal dağılım göstermeyen verilerde ise Mann Whitney U ve Kruskal Wallis testlerinden yararlanıldı. Sonuçlar için $p < 0,05$ istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

Araştırmanın Etik Boyutu

Çalışma öncesinde kurum izni ve etik kurul izni alındı (TÜTF_BAEK 08/02.2016/95).

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın örnekleminin tek bir coğrafi bölgeden ve tek bir kurumda öğrenim görmekte olan hemşirelik öğrencilerinden seçilmiş olması çalışmanın başlıca sınırlılığdır.

Bulgular

Çalışmaya katılan öğrencilerin %87,8'inin kadın; %36,9'unun 2.sınıf, %4,7'sinin sağlık meslek lisesi mezunu (SML) olduğu, yaş ortalamasının 20,63±1,58 (18-29) yıl olduğu saptandı. Öğrencilerin %30,6'sının yakınları arasında hemşire olarak çalışan bireyler olduğu belirlendi (Tablo 1)

Tablo 1. Öğrencilerin tanıtıcı özelliklerine göre dağılımı (N=360)

Tanıtıcı özellikler		n	%
Cinsiyet	Kadın	316	87,8
	Erkek	44	12,2
Sınıf	1.sınıf	96	26,6
	2.sınıf	133	36,9
	3.sınıf	93	25,8
	4.sınıf	38	10,6
SML mezunu	Evet	17	4,7
	Hayır	343	95,3
Yakınları arasında hemşire olarak çalışan varlığı	Evet	110	30,6
	Hayır	250	69,4

Hemşirelik öğrencilerinin HMYİÖ puan ortalamasının 142,2±10,4 olduğu saptandı. Ölçeğin alt ölçek boyutları incelendiğinde; mesleki nitelik alt boyutundan 45,40±4,73 (min 11- max 55), çalışma koşulları alt boyutundan 31,09±3,64 (min 10 - max 50), cinsiyet alt boyutundan 27,73±4,39 (min 8 - max 40), eğitim alt boyutundan 19,14±2,86 (min 5 - max 25), mesleki statü alt boyutundan 13,36±5,40 (min 5

- max 25) ve dış görünüm alt boyutundan $11,46 \pm 3,97$ (min 3 - max 15) puan aldıkları belirlendi (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği ve alt ölçek boyut puan ortalamalarının dağılımı (N=360)

Ölçek ve alt boyutları	Puan ortalamaları (Ort±SS)
Mesleki nitelik	45,40±4,73,
Çalışma koşulları	31,09±3,64
Cinsiyet	27,73±4,39
Eğitim	19,14±2,86
Mesleki statü	13,36±5,40
Dış görünüm	11,46±3,97
Toplam puan	142,2±10,4

Öğrencilerin yaş, cinsiyet ve yakınları arasında hemşire olarak çalışan birey bulunma durumuna göre HMYİÖ puan ortalamaları arasında istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmadı ($p>0.05$). Bununla birlikte, SML mezunu olmayanların SML mezunu olanlara oranla ölçek toplam puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve aradaki farkın istatistiksel açıdan anlamlı fark oluşturduğu belirlendi ($p<0.05$), (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin hemşirelik mesleğine yönelik imaj ölçeği puan ortalamalarının tanıtıcı özelliklere göre karşılaştırılması (N=360)

Tanıtıcı özellikler		Ölçek toplam puanı (Ort±SS)	İstatistiksel değer*
Cinsiyet	Kadın	142,23±10,46	Z=0,268
	Erkek	141,95±10,68	p=0,789
Sınıf	1.sınıf	142,37±10,34	KW=1,029 p=0,794
	2.sınıf	141,34±10,08	
	3.sınıf	143,21±11,72	
	4.sınıf	142,28±8,99	
SML mezunu	Evet	136,29±8,80	Z=2,948
	Hayır	142,49±10,48	p=0,003
Yakınları arasında hemşire olarak çalışan varlığı	Evet	142,19±9,72	Z=0,280
	Hayır	142,20±10,81	p=0,779

*Z=Mann Whitney U testi, KW=Kruskal Wallis testi

Çalışmada alt ölçek boyutları ile yaş, sınıf ve sağlık meslek lisesi mezunu olma durumu değişkenlerine göre istatistiksel açıdan anlamlı fark saptanmadı ($p>0,05$) Öğrencilerin yakınları arasında hemşire olarak çalışan birey bulunanların bulunmayanlara göre mesleki nitelik, statü ve dış görünüm ölçek alt boyutlarında puan ortalamalarının daha yüksek olduğu ve bu farkın istatistiksel açıdan anlamlı olduğu saptandı ($p<0,05$), (Tablo 4).

Tablo 4. Öğrencilerin yakınları arasında hemşire olarak çalışan birey olma durumuna göre ölçek alt boyutlarının karşılaştırılması (N=360)

Ölçek alt boyutları ve puan ortalaması (Ort±SS)	Yakınları arasında hemşire olarak çalışan birey		İstatistiksel değer*	
	Var	Yok		
Mesleki nitelik	45,4±4,7	45,9±4,8	44,2±4,2	Z=2,969 p=0,003
Çalışma koşulları	31,0±3,6	31,1±3,6	31,0±3,6	Z=,111 p=0,912
Cinsiyet	27,7±4,3	27,6±3,1	27,7±4,8	Z=,084 p=0,933
Eğitim	19,1±2,8	18,8±2,7	19,2±2,9	Z=1,601 p=0,109
Mesleki statü	13,3±5,4	14,3±5,2	12,9±5,4	Z=2,069 p=0,039
Dış görünüm	11,4±3,9	12,3±3,7	11±4	Z=2,638 p=0,008

*Mann Whitney U testi

Tartışma

Bu çalışmada hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algılarının orta düzeyde olduğu saptandı. Özdelikara ve ark.'nın²⁶ hemşirelik ve hemşirelik dışı bölümlerdeki 4.sınıf öğrencileri ile yaptığı çalışmada hemşirelik imajının iyi düzeyde olduğu belirlenmiştir. Özpancar ve ark.'nın¹⁶ çalışmasında hemşirelik 1.sınıf öğrencilerinin hemşirelik mesleğini olumlu algıladıkları belirlenirken, Özmen ve ark.'nın²⁷ hemşirelik son sınıf öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirdiği kalitatif bir çalışmada, öğrencilerin söylemlerinde nispeten hemşirelik mesleğine yönelik olumlu ifadeler yer verdiği belirlenmiştir. Tarihsel süreç içerisinde hemşirelik mesleğinde erkeklerin mesleğe katılımı, mezun sayısının artması, yasal düzenlemelerin geliştirilmesi ile öğrencilerin imaj algılarının olumlu yönde düzelmiş olduğu çalışma sonuçları ile desteklense de, ülkemizde halen, toplumun hemşirelik mesleki imajı ile ilgili olumsuz düşüncelere (kadın mesleği olarak görme, doktor yardımcısı vb.) sahip olması⁴ hemşirelik öğrencilerinin mesleki imaj algısının gelişmesini de örseleyen bir faktör olarak bildirilmektedir ²⁶ Öğrencilerin mesleki imaj hakkındaki algılarının orta düzeyde olması, imajı etkileyen birçok faktörün varlığı ile açıklanabilir.

Hemşirelerin mesleki rol, görev ve sorumluluklarını yerine getirebilmeleri için bazı özelliklere sahip olması gerekir. Bu özellikler, bilimsel bilgiye sahip olmak, hastalara rehberlik etmek sabırlı olmak, iletişime açık olmak gibi nitelikleri içermektedir.^{28,29} Çalışmada öğrencilerin ölçek alt boyutları arasında "mesleki nitelik" alt boyutunda en yüksek ortalamaya sahip olduğu belirlenmiştir. Bu alt boyutta yer alan "Hemşirelik sabır gerektiren bir meslektir" ifadesini öğrencilerin çoğunluğunun

(%55,6kesinlikle katılıyorum, %40.6 katılıyorum) onayladığı belirlendi. Benzer şekilde Andsoy ve ark.'ın¹³ çalışmasında da hemşirelik öğrencilerinin büyük çoğunluğu (%84) sabırlılığı hemşirelerde olması gereken özelliklerden biri olarak bildirmiştir. "Hemşirelik sağlık ekibinin vazgeçilmez bir üyesidir" ifadesine öğrencilerin %46,1'inin kesinlikle katıldığı belirlenirken, Çıtak ve ark.'nın⁴ çalışmasında hemşirelik öğrencilerinde bu oran %7,5 olarak saptanmıştır. Bizim çalışmamızda hemşirelik bölümünün tüm sınıflarında bulunan öğrenciler çalışmaya dahil edilmişken, Çıtak'ın çalışmasının meslek hakkında bilgi ve deneyimi az olan 1.sınıf öğrencilerinin katılımı ile gerçekleştirilmiş olması sonuçlarda farklılıkların sebebi olarak gösterilebilir. Öyle ki literatür hemşirelik eğitimi sürecinin öğrencilerin hemşirelik mesleki imaj algısını olumlu yönde geliştirdiğini bildirmektedir.³⁰

Hemşirelik mesleği çalışma ortamının neden olduğu birçok negatif etmenin (riskli ortam, ekip içi iletişimde yetersizlik, ağır çalışma koşulları, uzun çalışma saati vb.) etkisi altındadır.³¹ Öğrencilerin "çalışma koşulları" alt boyutunda yer alan "Hemşirelerin çalışma koşulları ağırdır" ifadesine öğrencilerin %56,7'sinin kesinlikle katıldığı belirlendi. Achilles ve ark.'nın³² çalışmasında da benzer sonuca (%78) ulaşılmıştır. Tan ve ark.'nın¹⁷ çalışmasında katılımcılar, hemşireliğin çalışma şartlarının kötü olmasından ve 24 saat hizmet verme zorunluluğundan dolayı eşlerinin ya da çocuklarının hemşire olmasını istemediklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin %37,5'i "Hemşirelerin iş bulma olanakları fazladır" ifadesine kesinlikle katıldıklarını ifade ederken, %68,6'sı "Hemşirelerin çalışma alanları çok geniştir" ifadesine kesinlikle katıldıklarını bildirmişlerdir. Sarıtaş ve ark.'nın⁷ çalışmasında öğrencilerin %50,7'sinin iş bulma fırsatının yüksek olmasından dolayı mesleği seçtiği belirlenmiş, Andsoy ve ark.'nın¹³ çalışmasında da öğrencilerin benzer şekilde %22'sinin iş bulma konusunda endişeli oldukları belirlenmiştir. Günümüzde çalışan hemşire sayısındaki yetersizlik devam etmekte olup bu sorun hemşirelerin iş yükünde artışı da beraberinde getirmektedir. Diğer yandan hemşirelik yönetmeliğinde hemşirelerin hastanelerde, okullarda, üniversitelerde ve fabrikalarda görev alabileceğinin belirtilmesi³³ ve öğrencilere 1.sınıftan itibaren oryantasyon programı ve kariyer gelişim merkezi eğitimleri ile bu konuda bilgilendirilme yapılması ve rehberlik hizmetinin sunulması öğrencilerin ülkemiz şartlarında hemşirelerin kolay iş bulabildiklerini düşünmesine yol açmış olabilir.

Hemşirelik Kanunda (2007) hemşirelik mesleğini yalnızca kadınlar yapabilir ibaresinin kaldırılması ile yasal olarak erkek hemşirelerin de hemşirelik yapmaya başladığı görülmektedir.³⁴ Öğrencilerin "cinsiyet" alt boyutunda yer alan "Hemşirelik mesleğinde yalnızca kadınlar olmalıdır" ifadesine %2,5 oranla kesinlikle katıldıkları belirlendi. Başka bir çalışmada da öğrencilerin %24,5'i, hemşirelik mesleğini kadınların yapabileceği fikrine katıldıklarını belirtmiştir.¹⁶ Benzer şekilde, lisans hemşirelik öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen betimsel bir çalışmada, öğrencilerin çoğunluğu (erkek öğrencilerin %88'i, kadın öğrencilerin %95'i) hemşireliği yalnızca kadın mesleği olarak görmediğini bildirmiştir.³⁵ Yükseköğretim Kurulu'nun 2013-2014 ile 2016-2017 öğretim yıllarına ait eğitim birimlerine ait öğrenci sayılarına ilişkin istatistikleri incelendiğinde hemşirelik fakülteleri ve hemşirelik yüksekokullarına yeni kayıt yaptıran veya öğrenime devam etmekte olan erkek öğrenci sayılarındaki artışın dikkat çekici olduğu görülmektedir.³⁶

Hemşirelik yönetmeliği kapsamında yalnızca dört yıllık lisans eğitimi gören hemşirelik öğrencileri hemşire unvanını alabilmektedir (resmi gazete). Öğrencilerin "eğitim" alt boyut puan ortalamasının üst sınıra yakın olduğu saptanırken, bu alt boyutta yer alan ifadeler doğrultusunda öğrencilerin hemşirelik eğitiminde lisans derecesine, bilimsel bilgiye ve sürekli eğitime önem verdiği

belirlendi. “Hemşirelik üniversite düzeyinde eğitim gerektirir” ifadesinin öğrencilerimizin çoğunluğu tarafından (%51,7’si kesinlikle katılıyorum, %35,8’inin katılıyorum) kabul gördüğü tespit edildi. Benzer çalışmalarda bu ifadeye yakın oranla katılım gösterildiği belirlenmiştir.^{17,27} Dünya Sağlık Örgütü de hemşirelik için asgari lisans eğitimini standart olarak belirtmiştir.³⁷ Bu sonuçlar, hemşirelik lisans öğrencilerinin mesleği bilimsel temele dayandırdığının göstergesi olarak kabul edilebilir. Mesleki profesyonellik için lisans eğitiminin vazgeçilmez olduğu²⁴ ve eğitim düzeyindeki farklılıkların mesleki imajı olumsuz etkilediği göz önünde bulundurulursa en az lisans eğitimi standardının mesleğimiz için önemli olduğunu söyleyebiliriz.

Mesleki statü, toplumsal imajla iç içedir.²⁰ Öğrencilerin “Mesleki statü” alt boyutunda yer alan “Hemşirelik toplumda saygı duyulan bir meslektir” ifadesine %35’inin kesinlikle katıldıklarını belirlenirken, Çelik ve ark.’nın²⁰ çalışmasında katılımcıların %47,2’sinin bu ifadeye kısmen katıldıkları belirlenmiştir. “Hemşirelik toplum tarafından takdir edilen bir meslektir” ifadesine ise öğrencilerimizin %29,7’sinin kesinlikle katıldığı belirlenmiştir. Çalışma sonuçları öğrencilerin toplumun hemşirelik imajı algısından etkilendiğini göstermektedir. Lisans öğrencilerinin toplum içi ilişkilerinde mesleklerini doğru tanıtabilmek için çaba göstermelerinin ve hemşirelik uygulama alanlarında profesyonel davranmalarının toplumsal imajı geliştirmeye katkı sağlayabileceğini düşünmekteyiz.

Hemşirelik mesleğinde dış görünüm bireyin fiziksel özellikleri, beden dili, karakteristik özellikleri gibi öğelerden oluşmaktadır. “Dış görünüm” alt boyutunda yer alan “Hemşireler kibar, nazik kişilerdir” ifadesine öğrencilerin %28,9’unun kesinlikle katıldığı ve “Hemşireler bakımlı kişilerdir” ifadesine öğrencilerin %18,1’inin kesinlikle katıldıkları saptandı. Özpancar ve ark.’nın¹⁶ çalışmasında hemşirelik 1.sınıf öğrencilerinin %51’i hemşireleri kibar kişiler olarak gördüğünü bildirmiştir. Andsoy ve ark.’nın¹³ çalışmasında hemşirede olması gereken özellikler güler yüzlülük, temiz, alçak gönüllülük vb. olarak sıralanırken, Karaöz’ün³⁸ çalışmasında da güler yüzlülük, hoşgörü, empati, bilgi vb. olarak belirtilmiştir. Meslekte profesyonel imaj oluşturmada enfeksiyonu önleyici ve sağlığı koruyucu tedbirlere önem vermek gerektiğinden⁵ hemşirelerin bakımlı olabilmesi için temiz üniforma giymesi gerekmektedir.³⁹ Öğrencilerin mesleki sorumluluklarını yerine getirirken kişisel ve çevresel hijyenine dikkat etmesi ve kişiler arası iletişimde tatlı dilli olmalarının mesleki imajı olumlu etkileyeceğini düşünmekteyiz.

Öğrencilerin yakınları arasında hemşire olarak çalışan bireyler olmasının ölçeğin mesleki nitelik, mesleki statü ve dış görünüm alt boyutlarını olumlu yönde etkilediği belirlendi. Benzer şekilde Çelik ve ark.’nın çalışmasında, ailesinde hemşire tanıdığı olanların ailesinde hemşire tanıdığı olmayanlara göre hemşirelik imaj ölçeğinin mesleki ve eğitsel nitelik, genel görünüm alt boyutları puan ortalamalarının yüksek olduğu belirtilmiştir. Üniversite öğrencileri üzerinde yapılan çalışmada da meslekte sağlık ekibi üyesi tanıdığı olanların mesleki imaj algılarının olumlu olduğu görülmüştür.¹¹ Buna göre; yakınları arasında hemşire olarak çalışan birey olmasının, bireylerin hemşirelik mesleğini daha net ve gerçek özellikleri ile tanmasına yardımcı olduğu ve meslek imaj algılarının olumlu yönde şekillendiği söylenebilir.

Sonuç

Hemşirelik öğrencilerinin hemşirelik mesleğine yönelik imaj algısının orta düzeyde olduğu saptandı. Hemşirelik imajını geliştirebilmek adına öğrencilerin mesleğe bakış açıları değerlendirilmeli ve mesleki imajın önemi hakkında farkındalıklarının artırılması sağlanmalıdır. Çalışma sonuçları ışığında eğitim ve klinik uygulamalarda önemli sorumluluk üstlenen özellikle akademisyen ve klinik

hemşirelerinin hemşirelik imajının geliştirilebilmesinde öğrencilere rol model olmaları ve mesleki imajı olumlu düzeye çekebilmek adına öğrencilere yol gösterici olmalarını önerebiliriz. Öğrenci hemşirelerin ise meslekte profesyonel davranmalarını ve sürekli eğitimle mesleki donanımlarını artırmalarını önermekteyiz.

Yazarların Katkıları

Çalışma tasarımı: ZKÖ, SÜ, İMA, RS, ÜYF

Veri toplama ve analizi: ZKÖ, SÜ

Makalenin hazırlanması: ZKÖ, SÜ, İMA, RS, ÜYF

Kaynaklar

1. Erdal G, Gücüyener İ, Erdal K. Eğitim Kurumlarında Kurumsal Kimlik, Kurumsal İmaj Ve Eğitime Katkısı. *Electronic Journal of Vocational Colleges* 2013;3(3):54-61.
2. Morris- Thompson T, Shepherd J, Plata R, Marks-Maran D. Diversity, Fulfilment and Privilege: The İmage of Nursing. *Journal of Nursing Management* 2011;19:683-692.
3. Gul R. The Image of Nursing From Nurses and Non Nurses Perspectives in Pakistan First Independent Nursing *Journal of Pakistan* 2008;1(2):1-16.
4. Çıtak Tunç G, Akansel N, Özdemir A. Hemşirelik ve Sağlık Memurluğu Öğrencilerinin Meslek Seçimlerini Etkileyen Faktörler. *Maltepe Üniversitesi Hemşirelik Bilim ve Sanat Dergisi* 2010;3(1):24-31.
5. Finkelman A, Kenner C The image of nursing:what it is and how it needs to change In: Harvey A, Bempkins S, eds. *Professional Nursing Concepts*, 2 nd ed Burlington;2013.p:85-109.
6. Eşer İ, Khorshid L, Arslan G. Hemşire ve Hekimlerin Ağrılı Hastaya Yaklaşımlarına İlişkin Hastaların Görüşlerinin İncelenmesi. *Ege Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Derg* 2008;24(1):1-14.
7. Çıtlık Sarıtaş S, Derin N, Sarıtaş S. Hemşirelik Öğrencilerinde Mesleki İmaj Algısının Meslekte Kalma Niyeti Üzerine Etkisi. *İnönü Sağ Bil Derg* 2014;3(1):29-32.
8. İbrahim A, Akel D, Alzghoul H. Image of Nursing Profession as Perceived by Egyptian and Jordanian Undergraduate Male Nursing Students:A Comparative Study. *Journal of Education and Practice* 2015;6(14):24-36.
9. Jarrah I. Associate Nursing Students' Perceptions Toward Nursing Profession in Jordan. *European Scientific Journal* 2013;9(6):147-166.
10. İnce S, Khorshid L. Hemşirelik Öğrencilerinin ve Meslek Seçimini Etkileyen Faktörlerin Belirlenmesi. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi* 2015;18(3):163-71.
11. Sarkaya T, Khorshid L. Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimini Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi: Üniversite Öğrencilerinin Meslek Seçimi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi* 2009;7(2):393-423.
12. Karadağ G, Pekmezci S, Sapçı E. Thought and Expectations Of Nursing Students Through Education And Professional. *Gaziantep Med J* 2015;25(1):26-31.
13. Andsoy I, Güngör T, Bayburtoğlu T. Karabük Üniversitesi Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşireliği Tercih Etme Nedenleri ve Mesleğin Geleceği ile İlgili Görüşleri. *Balıkesir Sağlık Bil Derg* 2012;1(1):124-130.
14. Şirin A, Öztürk R, Bezci G, Çakar G, Çoban A. Hemşirelik Öğrencilerinin Meslek Seçimi ve Mesleği Uygulamaya Yönelik Görüşleri. *Dirim Tıp Gazetesi* 2008;83:69-75.
15. Nazik E, Arslan S. Hemşirelik Mesleğinin Geleceği: Öğrencilerin Beklentileri. *Bozok Tıp Derg* 2014;4(1):33-40.
16. Özpancar N, Aydın N, Akansel N. Hemşirelik 1.Sınıf Öğrencilerinin Hemşirelik Mesleği ile İlgili Görüşlerinin Belirlenmesi. *Cumhuriyet Hem Derg* 2008;12(3):9-17.
17. Tan M, Şentürk S, Yuncu S, Yıldız Ö. Üniversite Öğrencilerinin Hemşireliğe Bakış Açıları. *Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2007;10(1):22-29.
18. Emiroğlu O. Sağlık Personelinin ve Toplumun Hemşirelik İmajı. *Hemşirelik Araştırmaları Dergisi* 2000;1:9-18.
19. Hoeve Y, Jansen G, Roodbol P. The Nursing Profession:Public İmage, Self-Concept And Professional İdentitiy. A Discussion Paper *Journal of Advanced Nursing* 2013;70(2):295-309.
20. Sis Çelik A, Pasinlioğlu T, Kocabeyoğlu T, Çetin S. Hemşirelik Mesleğinin Toplumdaki İmajının Belirlenmesi. *F N Hem Derg* 2013;21(3):147-153.
21. Karagözoğlu Ş. Bilim, Bilimsel Araştırma Süreci ve Hemşirelik. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Dergisi* 2006:64-71.
22. Yıldırım A. Estetik Bilme ve Hemşirelik *Balıkesir Sağlık Bil Derg* 2013;2(1):69-76.

23. Royal College of Nursing (Online) Defining nursing. Available from: http://www.infn.or.jp/nursingsystem/uk/01_Royal_College_of_Nursing_April_2003_Defining_nursing.pdf, (Accessed 2016 June 10).
24. Korkmaz F, Görgülü S. Hemşirelerin Meslek Ölçütleri Bağlamında Hemşireliğe İlişkin Görüşleri. Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik dergisi 2010;1-17.
25. Dost A, Bahçecik AN. Hemşirelik Mesleğine Yönelik İmaj Ölçeği. JAREN 2015;1(2):51-59.
26. Özdelikara A, Boğa N, Çayan N. Hemşirelik Öğrencilerine ve Sağlık Alanı Dışındaki Öğrencilere Göre Hemşirelik İmajı. Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi 2015;5(2):1-5.
27. Özmen D, Çetinkaya A. Hemşirelik Son Sınıf Öğrencilerinin Mesleki Algılarına Yönelik Nitel bir Çalışma. Hemşirelikte Araşt Gelişt Derg 2016;18(1):40-52.
28. Sağlık Bakanlığı (İnternet). Ulaşım adresi:<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2010/03/20100308-4.htm>, (Ulaşım tarihi 01/10/2017).
29. Kumcağız H, Yılmaz M, Çelik S, Avcı İ. Hemşirelerin İletişim Becerileri: Samsun İli Örneği. Dicle Tıp Derg 2011;38(1):49-56.
30. Kızılgüt S, Ergöl Ş. Sağlık Yüksekokulu Öğrencilerinin Hemşireliği Algılayışı Hemşirelik Rollerine ve Hemşireliğin Geleceğine Bakışı. Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi 2011;14(2):10-5.
31. Mollaoğlu M, Fertelli T, Tuncay F. Hastanede Çalışan Hemşirelerin Çalışma Ortamlarına İlişkin Algılarının Değerlendirilmesi. Fırat Sağlık Hizmetleri Dergisi 2010;5(15):17-30.
32. Achilles K. Image of Nursing Profession as Viewed by Secondar School Students İnıllala Dıstırcıt Da Es Selaam. The Dar-Es-Salaam Medical Students Journal 2010;12-18.
33. Sağlık Bakanlığı (İnternet). Ulaşım adresi:<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2011/04/20110419-5.htm>, (Ulaşım tarihi 01/10/2017).
34. Sağlık Bakanlığı (İnternet). Ulaşım adresi:<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2007/05/20070502-3.htm>, (Ulaşım tarihi 01/10/2017).
35. Gönc T Hemşireliğin geleceği mesleğin cinsiyetsizleşmesini vadediyor mu? Erkek ve kadın hemşirelik öğrencilerinin meslek ve toplumsal cinsiyeti ilişkilendirme eğilimlerinin sosyolojik analizi. Fe Dergi 2016;8(1):144-167.
36. Yükseköğretim Kurulu (İnternet). Ulaşım adresi: <https://istatistik.yok.gov.tr/>, (Ulaşım tarihi 01/10/2017).
37. Dünya Sağlık Örgütü (Online), Global Standards for the initial education of professional nurses and midwives Available from http://www.who.int/hrh/nursing_midwifery/hrh_global_standards_education.pdf, (Accessed 2016 July 15).
38. Karaöz S. Hemşirelik Öğrencilerinin Eğitimleri Sırasında Mesleğe İlişkin Algılarındaki Değişimin İncelenmesi: Hemşireliğe Giriş Dersinin Bu Değişimdeki Rolü. Cumhuriyet. Hem Derg 2002;6(2):10-20.
39. Perry C, Jones M, Jones M. Bacterial Contamination of Uniforms. Journal of Hospital Infection 2001;48:238-241.